

Handläggare
Monica Hector
Telefon: 08-50829765**Till**
Stadsbyggnadskontoret

Fruängens centrum, förslag till detaljplan, 2023-09842

Med anledning av stadsbyggnadskontorets remiss av rubricerat ärende vill Skönhetsrådet anföra följande.

Beslut

Skönhetsrådet tillstyrker förslag till detaljplan med erinran om att omstudera Södra Ballerinan och Dansösen, bevara Servitrisen samt verka för att Spårväg syd dras i Fruängsgatan.

Ärendet

Detaljplanen syftar till att utveckla Fruängens centrum med stärkta offentliga rum, publika lokaler och ett tillskott av 290 nya bostäder. Förslaget innebär att befintlig markparkering ger plats för ny bebyggelse, besöksparkering föreslås i garage samt upprustning av torgytor för högre trygghet och regnvattenhantering.

Planförslaget innebär en radikal förändring av Fruängens centrum och de tankar som präglade stadsplaneringen i Stockholm vid förra seklets mitt. Bebyggelsen består huvudsakligen av låga hus, kompletterat med ett något högre som markerar centrubildningen. Ett grepp som återkommer på flera platser längs tunnelbanans linjer. Bostadshusen i Fruängens centrum består dels av högre bostadshus längs höjdryggarna i närheten av centrumanläggningen, dels av lägre bebyggelse där topografi och läge motiverade ett annat förhållningssätt. I föreliggande förslag tillfrö centrum fyra bostadshus om 12 våningar och tre lamellhus om sex våningsplan vilket innebär att den ursprungliga stadsplaneringsprincipen för Fruängen förändras och därmed även stadsbilden. Skönhetsrådet ställde sig i huvudsak positivt till programmet från 2022 och finner att inriktningen med ett tätare centrum är riktig, men har tre övergripande synpunkter.

Skala och lokalklimat

De två föreslagna höga punkthusen i kvarteret Södra Ballerinan stör centrumets uppbyggnad med låga volymer mot de centrala torgen. Höjderna medför kraftig skuggning av Fruängsplan under de mest attraktiva timmarna för vistelse på torget. Samtidigt skapar de båda

volymerna ett, i relation till Fruängsgatan, nedsänkt prång som riskerar att bli ett tillhåll. Rådet anser att denna del behöver studeras om och att de båda punkthusen ersätts med exempelvis en lamell som vare sig skuggar torget eller skapar otrygga baksidor. Rådet anser vidare att befintliga träd i centrum i huvudsak ska bevaras samt att nya bör tillföras. De karaktäristiska gångtunnlarna av cementrör har ett kulturhistoriskt värde och bör inte rivas.

Rivningar och bevarande

Skönhetsrådet anser att staden bör vara ytterst restriktiv med rivningar. De föreslagna rivningarna av kvarteren Dansösen och Servitrisen bör undvikas. Båda kvarteren kan i det vidare planarbetet istället provas för påbyggnad. I fallet med kvarteret Servitrisen är ett bevarande särskilt påkallat eftersom det utgör en del av centrumets ensemble tillsammans med kvarteren Direktrisen, Ballerinan och Guvernanten. Dessa tre föreslås bevaras och tillföras skyddsbestämmelser. Detta är relevant även för Servitrisen. Rådet är dock mer kritiskt till att bestämmelserna även föreslås för Förkunnelsen 3 eftersom byggnaden efter en påbyggnad förlorat de kulturmässiga karaktärsdrag som bestämmelserna avser skydda. I det fortsatta arbetet med planförslaget för Fruängens centrum befintliga byggnader önskar rådet att stadsbyggnadskontoret försöker främja det lokala kulturlivet i stadsdelen, t.ex. med en kulturlivsanalys.

Fruängen som bytespunkt

Skönhetsrådet noterar att Region Stockholm vill gå vidare med att lägga spårvägen i den norra korridoren, parallell med E4/E20. Rådet anser det vara av yttersta vikt att staden arbetar för att den tidigare inriktningen med spårvägen i Fruängsgatan återtas. Detta skulle vara den enskilt viktigaste åtgärden för att stärka Fruängens centrum eftersom flödena av kollektivtrafikresenärer då skulle gå genom området och inte på dess baksida. Således måste stadsbyggnadskontoret säkerställa att den föreslagna bebyggelsen i Fruängens centrum inte omöjliggör en spårdragning längs Fruängsvägen. Något annat som rådet uppfattar som ett problem avseende kollektivtrafiken är den otydlighet som dagens situation innebär avseende bussarnas hållplatslägen. Det bör utredas om det finns en bättre och tydligare lösning för bussarna än ett busstorg bakom centrumanläggningens östra del.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet

10535 Stockholm
Telefon 08-50829765
Växel 08-50829000
monica.hector@stockholm.se
stockholm.se/skonhetsradet

Sammanfattningsvis är rådet positivt till planförslaget och med de synpunkter som framförts ovan önskar rådet att stadsbyggnadskontoret vidareutvecklar planförslaget inför granskningsskedet.

Underskriftens äkthet valideras här: <https://underskriftpas.stockholm.se/validera>